

Desolidariseren

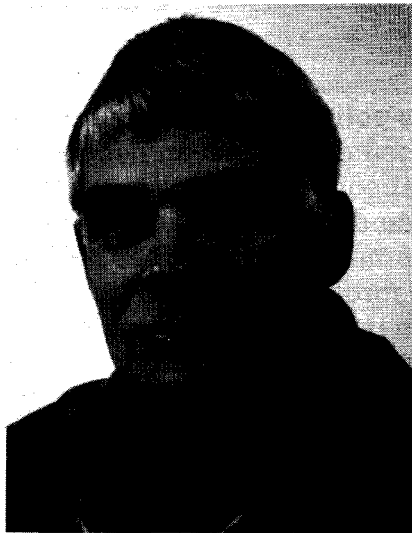
Onze (kandidaat-)regering wil de inkomensontwikkeling van ambtenaren, trendvolgers en uitkeringsgerechtigden weer koppelen aan de gemiddelde contractloonstijging in de marktsector. Dat is minder dan de echte hoogvliegers in die sector krijgen maar méér dan waarmee werknemers in de zwakkere bedrijven naar huis gaan. (En aanzienlijk meer dan mensen die, misschien mede als gevolg van de koppeling, hun baan verliezen, maar met de dynamische inkomensontwikkeling houdt de koppelingsfilosofie überhaupt geen rekening.) De beloofde parallelle inkomensontwikkeling brengt de koppeling dus niet. Wat ze wél brengt is op dit moment nog wat duister door het schuiven met belastingen en premies rondom 'Oort' en door het voorstel om "een deel van de ruime koopkracht van 1990" opzij te leggen voor latere jaren.

Ook is niet helder of de koppeling automatisch zal zijn of beleidsmatig, dat wil zeggen of de contractloonstijging geheel of gedeeltelijk zal worden gevolgd. De bruto-uitkeringen zullen ongetwijfeld stijgen, maar of het (reële) inkomen van de uitkeringsgerechtigden dat ook zal doen, is zeer de vraag. Hogere ambtenaren krijgen minder en lagere méér dan vergelijkbare groepen in de marktsector. Om die invulling ongedaan te maken wil de informateur aan de trend nog iets extra's toevoegen: de opbrengst van efficiencyverbetering in de overheidsproductie en nog een extra bedrag voor de oplossing van knelpunten. De kans is niet denkbeeldig dat ambtenaren, trendvolgers en uitkeringsgerechtigden op méér rekenen en nog met extra claims komen. De koppeling kan nu eenmaal geen inkomensachterstanden wegwerken of die nu echt zijn of vermeend.

En ook de marktsector kan roet in het eten gooien. Want wat in de nota van de informateur eigenlijk wordt nagestreefd is een koppeling van de contractloonstijging aan wat de regering koppelende weg wenst uit te geven. Geleide loonpolitiek dus. Een logische consequentie, want men kan de omvang van de overheidsuitgaven moeilijk door de cao-onderhandelaars in de marktsector laten bepalen. Daarom is het ook merkwaardig dat sommige voorstanders van de koppeling tegelijkertijd tegenstanders van geleide loonpolitiek zijn. Die begrepen misschien niet wat ze vroegen of hadden gedacht hun zin niet te krijgen.

Maar dat terzijde. Sectoren die méér willen, moeten weten dat ze zich deso-

P.J. Vos

lidariseren meent de informateur nogal hovaardig en inconsequent. Hovaardig, omdat de koppelingen niet méér zijn dan een mechanisme, een middel waaraan even onterecht als hardnekkig het karakter van een doelstelling van verdelende rechtvaardigheid wordt gegeven. En inconsequent, want wie heeft de marktsector nu jarenlang ingeprent dat de loonontwikkeling gedecentraliseerd en gedifferentieerd moest plaatsvinden?

Maar goed, de marktsector zou toch op z'n minst de goede bedoelingen van de sociale vernieuwing kunnen begrijpen? Maar nee, ondank is nu eenmaal 's werelds loon, óók voor regeringen. Neem nu zo'n industriebond. Weliswaar is hun looneis van 4% nog maar een onderhandelingsinzet, maar toch, het feit alleen al dat ze aan zulke percentages denken! Dat kan nog niet eens 10 jaar achter elkaar matigen. Niet zodra gaat het wat beter met de economie of ze claimen al een schaarstepremie, alsof die niet uitsluitend voor managers, specialisten en andere yuppies zou zijn weggelegd. En dan roepen ze ook nog dat ze geen trendvolgers van de trendvolgers willen worden, alsof ze bang zijn dat straks andere groepen de looneisen gaan stellen. En reken er maar op dat de bonden die zeggen dat ze vóór koppelen zijn in de praktijk geen haar beter zullen blijken. En dan zijn de werkgevers ook nog tegen. Dat zeurt maar over flexibiliteit vanwege Europa. Dat is toch pas in 1993?

U moet zelf maar kiezen tussen koppelen of desolidariseren. Voor 1990 kan

ik wel voorrekenen waarom het ongeveer gaat: als volgens de SER 2,5% loonsverhoging verantwoord is, wordt het in de praktijk ca. 3% ongedifferentieerd. Dat is dus de koppeling. En als de bonden zich desolidariseren en 4% eisen wordt het in de praktijk ca. 3% gedifferentieerd. Als U daaruit een keuze kunt maken – Den Haag is er al weken mee bezig – bent U er overigens nog niet. Er valt nog meer te kiezen. Waar de koppeling voor staat hebben we al gezien. Het alternatief is dat er ook in de collectieve sector gedifferentieerd wordt, dat wil zeggen dat er voor de overheidsproductie prioriteiten worden gesteld en dat het inkomensbeleid specifieke doelgroepen kent. De contractloonstijging van ambtenaren, trendvolgers en werknemers in de marktsector moet gematigd en gedifferentieerd zijn met het oog op de werkgelegenheid, maar wél positief.

De efficiencyverbetering in beide sectoren vormt de basis voor economische groei. Het oneigenlijke gebruik van WAO en VUT als middel om de lasten van bedrijfssanering op de collectieve sector af te wentelen moet worden gestopt en het arbeidsmarktbeleid moet een combinatie van rechten en plichten van zowel werknemers als werkgevers inhouden. Dat alles eventueel als inhoud van een sociaal akkoord. In zekere zin is dat natuurlijk ook weer een koppeling, maar dan gericht op doelmatigheid en verdelende rechtvaardigheid in plaats van op een parallelle inkomensontwikkeling met een bedrag dat voor de één niet nodig en voor de ander te klein kan zijn. Koppelen en desolidariseren kunnen dus hetzelfde zijn, maar een solidaire koppeling is ook denkbaar. Dat het zo verwarrend is kan ik ook niet helpen, in de politiek zijn de dingen nu eenmaal niet altijd wat ze lijken.